

MØDE MED ET LEVENDE VIDNE TIL HISTORIENS GRUSOMHEDER.

Det foregik i den østsibiriske landsby Listjvanka, nabo til Bajkal-søen. I landsbyens kirke, opført i træ og spartansk udstyret med det nødvendigste inventar for en russisk-ortodoks kirke, mødte jeg i slutningen af 1980'erne en gammel kone på omkring 70 år. Hendes opgave var praktisk – bl.a. at betjene kunderne i den biks, der er en fast bestanddel af enhver ortodoks kirke. Og hvor der sælges bl.a. grumsetgule høje tynde voksllys, kirkelig litteratur og ikoner i alle størrelser.

Min samtalepartner havde Ruslands og Sovjetunionens grusomme historie prentet i sit ansigts rynker. Som stor pige var hun kommet til det østlige Sibirien sammen med sine forældre, transporteret dertil i kreaturvogne som ofre for Stalins kollektiviseringskampagne omkring 1930. En tid, hvor kornkammeret Ukraine oplevede en veritabel hungerkatastrofe, som krævede op mod 5 millioner dødsopfre.

Og en tid, hvor kollektivt vanvid, udløst af Stalins planer for tvangsindustrialisering og -kollektivisering, greb det sovjetiske samfund og trak sit blodige spor gennem de russiske og ukrainske landsbyer. En tid, hvor en ko for meget eller et uoverlagt ord om kollektiviseringskampagnen, kunne gøre en bonde og hans familie til folkefjender og dømme dem vilkårligt til deportation østover. Således også med min samtalepartner, der var forblevet i Sibirien og her blevet gift med en lokal mand – en sibirjak. Men et sådant møde med et levende vidne til 1900-tallets grusomheder glemmer jeg aldrig.

Thomas Petersen
Universitetslektor emer.
Bøgebakken 69, Stevnstrup
8870 Langå